

Täysistunto

Torstai 12.6.2025 klo 16.00—19.36

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 17/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 17/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.06 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunnan mietinnössä ehdotetaan hallituksen esityksen mukaisesti muutettavaksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annettua lakia eli niin sanottua rahoituslakia. Lakia sovelletaan myös Helsingin kaupungin järjestämisvastuulle kuuluvien hyvinvointialueiden tehtävien rahoitukseen. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on antanut hallintovaliokunnalle esityksestä lausunnon.

Rahoituslakiin ehdotetaan muutoksia hyvinvointialueiden rahoituksen määräytymiskäytännöihin, millä pyritään hallitusohjelman mukaisesti kannustamaan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, parantamaan rahoituksen kohdentumista palvelujen järjestämisen edellytykset turvaten sekä lisäämään rahoituksen ennakoitavuutta. Lakiehdotuksessa ehdotetaan muun muassa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusosuutta nostetaan ja niin sanotun HYTE-kertoimen laskentatapaa täsmennetään. Alueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimet vaikuttavat ensimmäistä kertaa rahoitukseen vuonna 2026, kun hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitus jaetaan vuodesta 2026 lähtien kullekin alueelle lasketun HYTE-kertoimen perusteella.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusosuutta ehdotetaan nostettavaksi noin yhdestä prosentista puoleentoista prosenttiin sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta. Korotus rahoitetaan laskemalla asukasmäärän ja palveluntarpeen osuuksia kumpaakin 0,25 prosenttiyksikköä. Valiokunta toteaa korotuksen olevan maltillinen. Sitä voidaan kuitenkin pitää perusteltuna, kun HYTE-kerroin huomioidaan ensimmäistä kertaa alueilta kerättyjen vuosien 2023 ja 2024 tietojen perusteella eikä aluekohtaisista vuosimuutoksista ole vielä tarkempaa tietoa. Valiokunta on myös tarkastellut vaihtoehtoisia malleja sille, miten HYTE-kertoimen korotus rahoitetaan. Valiokunta toteaa, että jos korotusta vastaava vähennys tehtäisiin kokonaan tarveperusteisesta rahoituksesta, aluekohtaiset rahoituksen muutokset olisivat suuremmat ja vähennys kohdistuisi erityisesti korkeamman palvelun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

tarpeen alueille. Tämän vuoksi puolet korotuksesta ehdotetaan vähennettäväksi asukasperusteisesta rahoituksen osuudesta.

Hyvinvointialueiden rahoitusmallissa asukasluvun vaikutus kertaantuu aluekohtaiseen rahoitukseen useiden eri määräytymistekijöiden kautta, minkä vuoksi erillisen asukasperusteisuuden tekijän osuutta voidaan vähentää. Ehdotettua mallia, jossa asukasmäärän ja palveluntarpeen osuuksia vähennetään kumpaakin 0,25 prosenttiyksikköä, voidaan valio-kunnan mielestä pitää tarkoituksenmukaisena kompromissina. Siitä ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia minkään alueen rahoitukseen. Terveiden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon kustannusten painotuksia ehdotetaan päivitettäväksi uusimpien kustannustietojen perusteella. Lisäksi vuoden 2023 jälkeen voimaan tulleet tehtävämuutokset otetaan huomioon rahoitusta laskettaessa, jotta rahoitus vastaa voimassa olevia tehtäviä.

Hallintovaliokunta pitää päivitystä tarpeellisenä, jotta palveluntarvetta kuvaavilla määräytymistekijöillä kohdennettava rahoitus vastaa mahdollisimman tarkasti hyvinvointialueiden kustannusjakaumaa terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon välillä. Valiokunta toteaa, että hyvinvointialueiden toiminnan alkuvaiheessa kustannusosuuksissa on tapahtunut verrattain suurta muutosta, joten tulevana vuosina voi olla tarkoituksenmukaista tarkastella osuuksien päivittämistä laissa säädettyä vähintään kolmea vuotta useammin.

Arvoisa rouva puhemies! Aluekohtaiset palveluntarvekertoimet ehdotetaan otettaviksi huomioon kahden vuoden keskiarvona, mikä tasaa tarvekertoimien vuosittaisen vaihtelun vaikutusta merkittävästi. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että säännöstä ehdotetaan toistaiseksi voimassa olevana eikä määräaikaisena, koska tällä hetkellä ei voida vielä tarkasti arvioida, milloin olisi rahoituksen ennakoitavuuden näkökulmasta mahdollista siirtyä ainoastaan viimeisimmän saatavilla olevan vuoden tietojen mukaisten tarvekerrointen käyttöön. Hallintovaliokunta katsoo sosiaali- ja terveysvaliokunnan tavoin, että palvelukertoimen tietopohjaa on tarpeen edelleen kehittää.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi myös pelastustoimen riskikerrointa koskevaa sääntelyä. Taustaksi on hyvä todeta, että pelastustoimen riskikertoimen määrittämiseksi hyvinvointialue jaetaan yhden neliökilometrin suuruiseksi ruuduiksi, jotka jaetaan neljään eri riskiluokkaan. Riskikertoimen määrittämisessä käytettävät tekijät ja painokertoimet vaikuttavat siihen, miten riskitekijöiden perusteella hyvinvointialueille myönnettävä rahoitus jakautuu hyvinvointialueiden välillä. Siltä osin ehdotetaan muun muassa, että usean riskiluokkaan III tai IV kuuluvan ruudun alueelle sijoittuva yksittäinen riskikohde tai harjoitettu toiminta otetaan huomioon kokonaisuutena siten, että se nostaa vain yhden hyvinvointialueen alueelle sijoittuvan ruudun painokerrointa. Käytännössä tämä tarkoittaa siis sitä, että riskikohteen tai toiminnan maantieteellistä laajuutta ei enää huomioida rahoitusta lisäävänä tekijänä, koska pelastustoimen palveluntarpeen määrittää kohteesta tai toiminnasta aiheutuva riski, ei maantieteellinen ulottuvuus. Tällä on merkitystä myös alueiden yhdenvertaisuuden kannalta. Lisäksi ehdotetaan muun muassa, että asetuksella voidaan säätää riskiluokan III ja IV ruuduille sijoittuville riskikohteille tai harjoitetulle toiminnalle erilaisia painokertoimia välillä 1 ja 5 riippuen kohteen tai toiminnan aiheuttamasta palveluntarvetta määrittävistä riskeistä. Nykyisin riskikohde tai toiminta on voitu huomioida vain painokertoimella 1.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta katsoo, että korkeampien painokertoimien avulla on mahdollista huomioida nykyistä paremmin kohteen tai toiminnan riskien aiheuttamaa palveluntarvetta korreloiva kustannuslisä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

Valiokunta kiinnittää mietinnössään huomiota harva-alueiden pelastustoimen laskennallisen rahoituksen laskemisen ongelmallisuuteen esimerkiksi taajamien osalta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sisäministeriö toteuttaa vuosien 2025—2026 aikana tutkimushankkeen, jossa arvioidaan pelastustoimen tehtävien rahoituksen laskennassa käytettäviä tekijöitä tarkemmin. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että tutkimuksessa kiinnitetään huomiota harva-alueiden erityispiirteisiin.

Tässä yhteydessä toteutetaan myös siirtymätasauksia koskevat julkisen talouden suunnitelmassa linjatut kertaluonteiset valtiontalouden säästöt vuosille 26—27, mikä ehdotetaan toteutettavaksi säätämällä rahoituslain väliaikaisesta muuttamisesta, siis uusi 39 §. Säästö ehdotetaan kohdennettavaksi siirtymätasauslisää saavien hyvinvointialueiden siirtymätasauksiin. Ehdotus koskee kuitenkin vain niitä hyvinvointialueita, joilla vähennys ei vaaranna palveluiden järjestämiseksi riittävää rahoitusta ottaen huomioon säännöksissä määritellyt kriteerit. Kriteerit täyttyvät vain Helsingin kaupungilla.

Arvoisa rouva puhemies! Esitettyjen laskelmien perusteella Helsingin kaupungin tulos oli vuonna 2023 hieman ylijäämäinen, kun taas kaikki muut alueet tekivät alijäämäisen tuloksen. Valiokunta toteaa mietinnössään, että siirtymätasauksen leikkaaminen kohdistuu käytännössä sellaiseen rahoituslain soveltamisalaan kuuluvaan toimijaan, joka on pystynyt hillitsemään kustannusten nousua ja sopeuttamaan kustannukset käytettävissä olevaan rahoitukseen. Kohdennus ei valiokunnan mielestä tältä osin toteuta rahoituslain tavoitteita, sillä rahoituslain mukaisen rahoitusmallin tarkoituksena on määritellä kannusteita hyvinvointialueille kustannusten kasvun hillintään.

Hallintovaliokunta on tarkastellut laskennallisen rahoituksen kehitystä sekä Helsingin kaupungin että hyvinvointialueiden osalta ja myös sääntelyn vaikutusta kunnallisen itsehallinnon kannalta perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön valossa. Helsingin kaupungille kohdentuvan laskennallisen rahoituksen ja jäljelle jäävän, edelleen varsin suuren siirtymätasauslisän perusteella arvioidaan, että siirtymätasauksen leikkauksesta huolimatta Helsingin kaupungin saama rahoitus kokonaisuutena riittää turvaamaan palvelujen järjestämisen edellytykset. Valiokunta korostaa, että kyse ei ole rahoitusmallin pysyvistä muutoksesta vaan erillisestä kertaluonteisesta säästötoimenpiteestä. Siirtymätasauslisä palautuu voimassa olevan lain mukaiseksi vuodesta 2028.

Hallituksen esityksessä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella, arvoisa rouva puhemies, hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana mietinnöstä ilmenevin huomioin. Valiokunta pitää tärkeänä myös, että hyvinvointialueiden rahoitusmallin kehittämistä hallitusohjelman mukaisesti jatketaan.

Hallintovaliokunta ehdottaa, että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana. Mietintöön on jätetty kaksi vastalauseetta. — Kiitos. [Juho Eerola: Kattavasti esitelty, niin turhan meidän muiden on puhua!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Sitten edustaja Hänninen.

19.15 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kivijalka on vahva sosiaali- ja terveydenhuolto. Siksi meillä on oltava myös rahoitusmalli, joka turvaa palvelut ja kannustaa tekemään oikeita asioita oikeaan aikaan. Tänäään käsittelyssä oleva esitys tähtää juuri tähän. Kyse ei ole säästölaista. Kyse on siitä, että hyvinvointialueilla olisi paremmat mahdollisuudet ennaltaehkäistä ongelmia, hoitaa ajoissa ja käyttää julkisia varoja viisaasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

Arvoisa puhemies! Suomessa hyvinvointialueet eivät ole samanlaisia keskenään. Meillä Pohjois-Pohjanmaalla suurimpia haasteita ovat välimatkojen lisäksi kasvava palvelutarve etenkin lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa sekä vanhushoivassa. Meidän on pidettävä mielessä alueiden erilaisuus, kun rahoitusmallia kehitetään. Tarvitsemme mallin, joka tunnistaa väestön rakenteen, erityispiirteet ja pitkät välimatkat. Kun syrjäkylältä lähdetään palveluihin, se ei tapahdu hetkessä eikä halvalla. Siksi palveluiden saavutettavuus on meille kriittinen kysymys. On hyvä, että uudistuksessa huomioidaan palvelutarveker-toimen päivittäminen ajantasaisella tiedolla. Se auttaa esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaata saamaan rahoituksen oikeammalle tasolle, joka ei perustu keskivertoarvioon vaan todelliseen tarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen keskeinen muutos on, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusosuutta nostetaan 1,5 prosenttiin. Tämä on selkeä viesti: ennaltaehkäisevää työtä ei pidä nähdä kuluna vaan investointina. Hyvinvointialueita tulee palkita siitä, että ne vähentävät sairastavuutta ja vahvistavat terveyttä, ei siitä, että menot kasvavat. Esitetty korotus on maltillinen ja perusteltu. Erityisesti on tärkeää, että HYTE-kertoimen laskentaa täsmennetään niin, että alueet voivat saada kannusteen, vaikka tulosindikaattorit ovat jo hyvällä tasolla. Tämä lisää mallin oikeudenmukaisuutta ja kannustavuutta.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan. Samalla valiokunta painottaa, että rahoitusmallin kehittämistä on jatkettava. Tavoitteena pitää olla kannustava, vakaa ja ennakoitava järjestelmä. Hyvinvointialueet ansaitsevat rahoituksen, joka tukee hyvinvointialueiden perustehtävää, terveydestä huolehtimista. Terveys ei synny sairaaloissa vaan arjessa. Siksi rahoituksen on kannustettava siihen, että ongelmat ehkäistään ennen kuin ne kasvavat. Se on ihmiselle parempi ja yhteiskunnalle halvempi. Pohjois-Pohjanmaan kaltaisessa kasvavassa, monimuotoisessa maakunnassa tarvitaan mallia, joka antaa liikkumatilaa, kannustaa omaan kehittämiseen ja huomioi alueen erityistarpeet.

Tämä esitys vie rahoitusta oikeaan suuntaan. Siksi kannatan esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

19.20 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kovin vähän meitä taas täällä illalla on, mutta asia on... [Juho Eerola: Laatu korvaa määrän!] — Joo, ihan totta, koska meitä keskustalaisia on yksi ja teitä perussuomalaisia kaksi. [Aki Lindén: Ja yksi sosiaalidemokraatti!] — Sopsisiko, että minä menen asiaan? Kiitos.

Tänään on kiitelty täällä paljon, mutta nyt ei kiitosta tule, mikä ei varmaan kenellekään siellä oikealla tule yllätyksenä. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta on tosiaan tänään käsitellyssä. Tähän mennessä hallitushan on keskittynyt, niin kuin kaikki tiedetään, hyvinvointialueiden rahoituksen leikkaamiseen, ja se näyttää edelleen jatkuvan ja varmaan jatkuu vaalikauden loppuun saakka. Tämän seurauksena hyvinvointialueet ovat joutuneet heikentämään erityisesti lähipalveluja. Rahoitusleikkauksiin liittyy myös se, että hallitus on siirtänyt hyvinvointialueiden ohjausvallan suurelta osin valtiovarainministeriöön, jossa substanssiosaamista ymmärrettävästi ei juurikaan tähän asiaan ole.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

Hallitus on myös sivuuttanut talouspolitiikan arviointineuvoston näkemykset. Arviointineuvoston mielestä hyvinvointialueiden alijäämän kattamisaikaa tulisi pidentää, koska alijäämät johtuvat monien ulkoisten syiden aiheuttamasta alimitoitetusta rahoituksesta vuosille 2023—2024. Hallitus on myös rapauttanut toistuvasti hyvinvointialueiden itsehallintoa, joka on se keskeinen elementti tässä uudistuksessa. Tästä räikeä esimerkki on yöpäävystyksen järjestämisen kieltäminen laissa luetelluissa sairaaloissa. Velvoite päivävystykseen ei poistunut, mutta hallitus puuttui toteuttamistapaan.

Nyt käsittelyssä olevaa lakiesitystä tarkemmin analysoimalla voi nähdä, ettei se puutu kaikista keskeisimpään kysymykseen: millä tavoin siirtymäkauden tasausjärjestelmästä päästään pysyvään, kestäväan ja oikein mitoitettuun rahoitukseen vuonna 2029?

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden rahoituslaki on erittäin vaativa ja laaja kokonaisuus. Se tehtiin valtakunnan parhaimman asiantuntijatietämyksen perusteella. Samalla jokainen on tiennyt, että rahoitusmallin toimivuutta joudutaan tarkastelemaan hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen jälkeen. Samalla tavoin myös siirtymätasausmallin toimivuutta ja vaikutuksia on arvioitava uudistuksen voimaantulon jälkeen, ja tämä tarve on todettu myös hallitusohjelmassa. Siksi on hieman hämmäntävää, ettei hallitus ole paneutunut rahoituksen siirtymäjärjestelmän toimivuuteen, jossa sitä arvioitaisiin kokonaisuutena. Tähän velvoittaa myös oikeuskanslerin tuore ratkaisu kahden hyvinvointialueen kanteeseen. Sen sijaan tehdään ja on tehty sirpalemaisesti yksittäisiä linjauksia päivityksestä ja päivittämättä jättämisestä. Sotesta näyttää tulleen enempi politiikanteon väline kuin politiikan tekemisen kohde.

Arvoisa puhemies! Oikeuskansleri antoi huhtikuussa ratkaisun Etelä-Karjalan ja Satakunnan hyvinvointialueiden tekemään kanteluun hyvinvointialuelaisissa säädetystä määräajasta alijäämän kattamiseen. Hyvinvointialueiden kantelun mukaan alijäämän kattamisvelvoite on ristiriidassa hyvinvointialueiden lakisääteisten ja alueen asukkaiden tarpeiden näkökulmasta riittävien sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvelvollisuuden kanssa. Oikeuskansleri esittää päätöksessään hallitukselle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtiovarainministeriölle käsityksensä tarvittavista jatkotoimista, joissa mainitaan muun muassa seuraavat toimet: hyvinvointialueiden rahoituksen turvaaminen ja tietopohjan parantaminen; hyvinvointialueiden rahoituslain 11 §:n mukaisen lisärahoituksen tarpeen arviointi nykyisen lainsäädännön mukaisena; jos rahoituksen riittävyyteen liittyy systeemisiä ongelmia, voidaan harkita myös hyvinvointialueen alijäämän kattamista koskevan hyvinvointialuelain 115 §:n sisältöä ja määräaikoja; tässä harkinnassa on perusteltua ottaa huomioon perusoikeuksien toteutumisen turvaaminen yhtenä painavana näkökohtana — perusoikeuksien toteutumisen turvaaminen yhtenä painavana näkökohtana.

Voidaan perustellusti kysyä, millä tavoin hallitus vastaa näihin oikeuskanslerin esityksiin. Tähän mennessä hallitus on keskittynyt lähinnä rahoitusleikkauksiin sekä yksittäisiin, hajanaisiin, pieniin uudistuksiin ilman kokonaisuuden tarkastelua ja mitä ilmeisimmin myös sen ymmärrystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

19.24 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Kommentoin nyt sen verran lyhyesti tuota edellistä puheenvuoroa, että sitä keltaista kirjaa, mikä joskus silloin syksyllä aina joka vuosi jaetaan, kun olen selannut — en nyt kovin tarkasti koskaan, mutta aina jotain tulee katsottua — niin minun muistikuvani on, että kuitenkin tämä hallitus antaa reilut pari mil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

jardia enemmän näille hyvinvointialueille. — Nyt se Kallio lähti pois eikä kuunnellut minun vastaikuani hänelle. — Olin vain sitä sanomassa, että nykyhallitus kuitenkin antaa reilut pari miljardia enemmän [Aki Lindén: Ei se hallitus anna mut se rahoituslaki!] kuin mitä aiemmin annettiin, jos olen oikein sitä keltaista kirjaa selannut, mitä tuohon meille aina jaetaan.

Mutta nyt itse asiaan.

Tämä hallituksen esitys, mikä nyt tulee, on tärkeä ja sitten teknisesti myöskin hyvin vaativa esitys, joka jatkaa näitten hyvinvointialueitten rahoitusmallin kehittämistä vastuullisestikin ja hallitusohjelman mukaisesti. Tämä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusosuuden korotus ei ole mikään radikaali, se myönnettäköön, vaan maltillinen mutta myös järkevä kompromissi — ainakin omasta mielestäni järkevä. Se parantaa erilaisia kannustimia tehdä nimenomaan tätä ennaltaehkäisevää työtä, mitä ainakin itse olen koettanut peräänkuuluttaa, että se sitten tulevaisuudessa tuo niitä säästöjä. Tätä juuri tämä esitys tekee, ja juuri tätä hyvinvointialueilta ainakin itse odotan.

Tämä tarvekertoimien keskiarvoistus tuo vakautta tähän suunnitteluun, ja myöskin pelastustoimen rahoituksen tarkennukset, niin kuin puheenjohtaja tuossa niistäkin puhui, huomioivat nämä aiemmin muodostuneet epäkohdat. Ja erityisesti se, mistä olen ilahtunut, on se, että harva-alueiden asemaa tässä sitten parannetaan pelastustoimen osalta. Eli tämä jopa siellä Miehikkälässä ja Virolahdellakin huomioon otettakoon.

Nämä säästötoimenpiteet taas, mitä niitäkin on, on kohdistettu mielestäni hyvin harkitusti, eivätkä ne vaaranna palveluiden järjestämistä. Tästä kertoo myös se, että tämä leikkaus koskee lähinnä vain Helsinkiä, ja siitä huolimatta myös Helsingin kaupungin rahoitus kasvaa enemmän kuin maassa noin keskimäärin.

Eli tämä ei ole mikään leikkauslaki, arvoisa rouva puhemies, vaan askel kohti ennakoitavampaa ja mielestäni oikeudenmukaisempaa mallia, jossa tämä rahoitus kohdentuu tarpeen ja ennen muuta vaikuttavuuden perusteella. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

19.28 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Tämä eduskunta on mielenkiintoinen yhteisö siinä mielessä, että käsittelemme lakia, joka säätelee noin 30:tä prosenttia valtion budjetista ja neljältä vuodelta yhteensä noin sataa miljardia. No, tässä ei olla tekemässä radikaaleja muutoksia siihen lakiin, ja sen takia ymmärrän, että meitä ei nyt täällä ole lukumääräämme enempää paikalla, mutta itse laki on siis äärimmäisen tärkeä, ja sen lain vaikutuksista on sitten tuolla kentällä eri puolilla Suomea tapahtunut aika lailla kielteisiäkin asioita.

Jaan puheenvuoroni kahtia: puolet siitä käsittelen ihan konkreettisesti tätä lakia ja sitten toisen puoliskon vähän laajemmin tätä hyvinvointialueiden rahoitustilannetta kaiken kaikkiaan.

Ennen sitä haluaisin vielä sanoa, että ehdin tuossa tarkistamaan, mitä täällä tapahtui toukokuun alussa, kun tämä sama lakiesitys oli lähetekeskustelussa. En lähde referoimaan sieltä kenenkään yksittäisiä puheenvuoroja, mutta yleisesti voisi todeta, että voi sitä päätöksen määrää, kun erityisesti kokoomuksen helsinkiläiset kansanedustajat täällä tuomitsivat menen tullen tämän lain ja vaativat siihen voimakkaasti muutoksia ja sanoivat, että ei-hän tällaista missään nimessä voida hyväksyä. Ainakin kolme tällaista puheenvuoroa löysin tuolta pöytäkirjasta.

Mutta mennään itse tähän lakiin:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

Tämähän oli lausunnolla sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja tämä rahoituslakihan siinänsä, aivan niin kuin tässä kollega Eerola sanoi, on vaativa laki monella tavalla. No, tämä sattuu olemaan niitä, joihin juuri sen säätämisen takia aikanaan itse perehdyin aika perusteellisesti, ja sanoisin, että nyt kun muutosluettelossa tässä kahdeksan muutosta esitettiin, niin totesinkin sitten ryhmämme sisäisesti viestinä hallintovaliokunnan puoluetovereille, että viisi niistä oli ihan hyväksyttäviä ja kolme oli sellaisia, joita me sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kritisoimme.

Ne viisi hyväksyttävää olivat tämä HYTE-kertoimen nosto puoleentoista prosenttiin, sitten tämä pelastusasia, joka täällä hyvin selostettiin, myös sitten se, että kahden vuoden keskiarvoa käytetään eikä yhtä vuotta, sitten se aika lailla tekninen asia, joka oli enemmän seuraus kuin mikään eteenpäin vaikuttava, eli miten terveydenhuollon painoarvo, vanhus-tenhuollon painoarvo ja muiden sosiaalipalveluiden painoarvo siellä lasketaan, ja sitten vielä ne HYTE-kertoimen sisäiset kriteerit.

Nämä olivat kaikki ihan hyviä uudistuksia, mutta sitten niitä negatiivisia uudistuksia oli se, miten tämä puolen prosenttiyksikön kasvattaminen HYTE-kertoimessa rahoitetaan, ja siinä olimme itse sitä mieltä, että se pitäisi kokonaan painottaa sinne asukaslukuperusteisuuteen, kun nyt oli valittu tämä kompromissin tie. Silloin olisi jäänyt 0,25 prosenttiyksikköä enemmän rahoitusta sinne tarveperusteisiin tekijöihin, joita pidämme kuitenkin pohjana koko tälle rahoitukselle. Sitten huono asia oli tämä 35 §:n erillinen määrittely, jota eivät tuntuneet siellä asian esittelyssä edes välttämättä valtion virkamiehet nostavan esillekään, joka liittyy tähän hyvin monimutkaiseen siirtymätasausten keskinäiseen vaikutukseen ja siihen, että se vuonna 26 imuroidaan kokonaan pois hyvinvointialueilta, toisin kuin laki tällä hetkellä edellyttäisi. Ja sitten tietysti jää vielä tämä Helsinki-tilanne, tämä 35 miljoonan euron leikkaus.

No, nyt sanoisin tästä Helsinki-asiasta sen, että tässähän on taustalla hyvin mielenkiintoinen asia, joka piti oikein itsekin pohtia, onko tämä leikkaus kohtuullista vai eikö se ole kohtuullista. Eli se lakihan menee sillä tavalla, että kun kaikki alueet yhteensä tekivät alijäämää 1,4 miljardia siellä ensimmäisenä toimintavuonna 2023, niin se maksetaan nyt kuluvana vuonna, vuonna 25, jälkikäteistarkistuksena kaikille alueille, mutta ei suinkaan jokaiselle alueelle erikseen sen alueen jälkikäteistarkistusta, vaan siinä suhteessa, mikä alueiden kokonaisrahoitus on tästä koko 26 miljardista. Silloinhan Helsinki saa kaikkein eniten sitä palautusta, jos nyt näin sanotaan, koska Helsinki on suurin soterahoitukseltaan. Kun nyt sitten kävi niin, että kahtena ensimmäisenä vuonna, mikä täälläkin todettiin, kaikki muut alueet tekivät alijäämää mutta Helsinki teki ylijäämää, niin sitten Helsinki saa, vaikka se ei tehnyt itse sitä alijäämää lainkaan.

No, näin se laki on kirjoitettu, mutta nyt täytyy miettiä, mistä se johtuu, että näin tapahtui, että kaikki muut tekivät alijäämää ja Helsinki teki sitten pienen ylijäämän. Se ei oikeasti voi johtua mistään muusta kuin siitä, että kun Helsinki itse asiassa teki kaupungin sisäisen liikkeenluovutuksen, niin Helsingillä ei ollut mitään intressiä alimitoittaa niin sanotusti vuoden 23 tai oikeastaan sitä edeltävän vuoden 22 budjetissa sitä soterahoitusta, mitä kaikkialla muualla Suomessa kunnat tekivät. Ne olivat syksyllä 21 laatiessaan vuoden 22 budjetin merkinneet liian pieneksi soterahoituksen, ja siitä oli sitten seurannut se, että yhteensä noin miljardin osuus siitä 1,4 miljardin alijäämästä vuonna 23 johtuu siitä, että kunnat olivat alimitoittaneet tämän rahoituksen.

Nyt voidaan tietysti sanoa, että tästäkö me nyt sitten palkitsemme Helsinkiä. No, tavaltaan, ja tietyllä tavalla Helsinki toimi niin kuin oikeaoppisesti tässä. Jos kaikki muutkin oli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2025 vp

sivat toimineet oikeaoppisesti eli eivät olisi tehneet tällaista alimitoitusta, niin ei meillä olisi syntynyt 1,4 miljardin alijäämää vuonna 23. Olisi syntynyt varmaan kolmasosa siitä, 500 miljoonaa, johtuen siitä, että sen vuoden inflaatio, palkankorotukset, energiakustannusten nousu ja kaikki nämä muut tekijät olivat paljon suuremmat kuin ennakkoon annetussa indeksikorotuksessa oli.

Eli tämä on tämä tausta, mutta summa summarum, tässä kuitenkin leikataan rahoitusta Helsingiltä, ja Helsinki oli toiminut oikein, ja siitä me teemme sen johtopäätöksen, että tällamoista leikkausta ei pidä hyväksyä, ja olemme päätyneet sitten tekemään hylkäysesityksen myöhemmin tästä koko asiasta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 38/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.